

MI rakendamise vajadus ja võimalused sotsiaalses rehabilitatsioonis

Dagmar Narusson
Tartu Ülikooli lektor
2014

Teemad

- sotsiaalse rehabilitatsiooni olemus
- MI ja rehabilitatsiooni seosed
- MI rakendused rehabilitatsiooni praktikas

- **Sotsiaalne rehabilitatsioon (SR)** kuulub sotsiaalvaldkonda (ei ole tervishoiuteenus, nt taastusravi)
 - **SR** on suunatud inimestele, kellel on **terviseolukorra** tõttu igapäevane **tegevusvõime** ja **osalusvõime** vähenenud/ piiratud
-

SR tegeleb küsimustega

- **kuidas arendada inimese võimeid**
tegevusvõime arendamine
osalusvõime arendamine: (töötamine, õppimine, sotsiaalsed suhted)
 - **kuidas saavutada muutusi keskkonnas**
keskkonna kohandused,
suhtumusliku keskkonna muutused
-

SR tegevuse taotlus

- töö, mis omab inimesele ja ühiskonnale tähendust /meaningful occupation;
- kohane elukoht/ appropriate housing;
- stabiilsed suhted/ stability in relationship
- majanduslik autonoomia/ financial autonomy

(Afzal Javed WAPR president)

Sotsiaalse rehabilitatsiooni eesmärk on inimese **sotsiaalse osaluse** (social participation), **kaasatuse** (inclusion) saavutamise või taastamise **sotsiaalses elus**. (Dell Orto, Power, ICF)

Sotsiaalne rehabilitatsioon = muutuse saavutamise protsess

Ideoloogiline ja poliitiline alus:
ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsioon
(ÜRO 2006/ Eesti 2012)

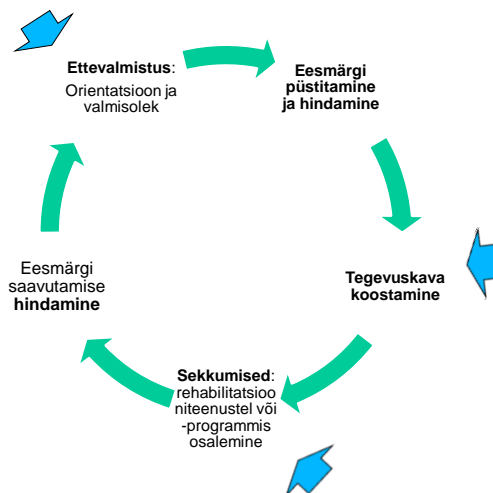

MI ja rehabiliteerimine (multidistsiplinaarne meeskonna poolt)

- **teadlikkust, et rehabiliteerimine = muutuse protsess** > see võimaldab ära tunda, millises muutuse protsessi etapis inimene hetkel on ja aitab mõista, kuidas protsessi kulgemist soodustada
- **motivatsiooni olemasolu;**
 - Lane, Barry uurimus: eesmärgid ei ühildu > otsus „mittemotiveeritud“;
 - Wright: vähene enesekindlus > turvaline säilitada status quo;
 - Roessler: 3 võtmeaspekti, mis mõjutavad motivatsiooni: 1. klient tajub nn muutuste plaani väärtuslikuna; 2. klient tajub, et tulemuste saavutamise võimalikkust; 3. keskkonna barjääride ületamiseks on olemas toetus või keskkond soodustab muutust;
 - spetsialistide tegevusel on märkimisväärselt oluline roll kliendi motivatsiooni mõjutamisel: Hohmann hoiatab, et rehab spetsialistidel on risk piirata kliendi lootust ja motivatsiooni, kui esmajoones keskendutakse *disability'le*, selle asemel, et keskenduda funktsioneerimisele

MI ja rehabiliteerimine

MI ja rehabiliteermine

1. Ettevalmistuse etapis

tegeleda inimese motivatsiooniga alustada tööd teatud spetsiifilise probleemiga (sõltuvalt valitud eluvaldkonnast, st elamine, õppimine, töötamine, sotsialiseerumine)

- inimese valmisolek muutuseks ja muutuse nimel töötamiseks
- valmisoleku arendamine

MI ja rehabiliteermine

2. Planeerimise etapis

tegeleda rehabiliteerimise planeerimise etapis küsimusega, milliseid tegevusi ja/ või rehabilitatsiooniprogrammi valida;

MI ja rehabiliteermine

3. Sekkumise etapis

individuaalse klienditöö käigus rehabiliteerimise protsessis ehk tegevuskava rakendamisel, soodustada inimese valikute tegemist, kuidas probleemiga töötada, peale vaheeesmärkide ülevaatamist probleemi lahendamiseks tööd jätkata

MI ja rehabiliteermine

MI on relevantne järgmiste rehabilitatsiooni teemade puhul (Wagner, McMahon)

- probleemide äratundmine ja vajalike tegevuste valimine
- ambivalentsuse mõistmine
- eneseavamiseks
- protsessi kaasatuse ja pühendumuse suurendamiseks
- protsessist väljalangemise vähendamiseks
- osalemine jätkutegevustes
- tagasilanguse vähendamiseks

MI ja rehabiliteerimine

Henck van Bilseni (2012) järgi on oluline

- (1) leebe protsessi juhtimine (*gentle guided discovery*),
- (2) informeerimine mitte konfronteerumine (*informing not confronting*),
- (3) optimaalsete otsuste tegemise assisteerimine (*aimed at assisting the person to make optimal decisions*), sealjuures tuleb anda inimesele piisavalt „ruumi“, et minna läbi muutuse protsessi ja leida uus tähendus oma elule.

Spetsialisti funktsiooniks on otsida koos inimesega eluvaldkondi, kus inimene soovib edasi liikuda ja muutuda.

van Bilsen toob välja, et inimese olukorra hindamise juures on oluline peegeldada inimesele tagasi tähendusrikast informatsiooni (*meaningful information*), mis võib olla abiks unikaalsete, just konkreetsele inimesele sobivate lahenduste leidmisel

